

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 794
van **ORRY VAN DE WAUWER**
datum: 29 april 2020

aan **LYDIA PEETERS**
VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Binnenvaart - Luchtvervuiling

De binnenvaart is verantwoordelijk voor 2% van de Vlaamse uitstoot. De voorbije 10 jaar daalde de uitstoot van de binnenvaart sterk door de inzet van schonere brandstoffen en motoren. Tijdens het afgelopen jaar bleek het Albertkanaal in te staan voor 38% van de totale stikstofoxide van alle Vlaamse waterwegen en havens. In het gecoördineerd antwoord van toenmalig bevoegd minister Weyts op mijn schriftelijke vraag nr. 718 van 2 april 2019 werden meerdere intenties geformuleerd om de uitstoot op het Albertkanaal, en bij uitbreiding op de verschillende Vlaamse waterwegen, te verminderen.

1. Welke maatregelen werden verder getroffen om de uitstoot op de waterwegen te beperken?
2. Wat zijn de actuele cijfers van de uitstoot op de waterwegen? Liggen ze lager dan een jaar geleden? Wat is het aandeel van het Albertkanaal in deze uitstootcijfers?
3. Wat is de stand van zaken in verband met de strengere emissienorm vanuit de Europese NRMM-verordening 2016/1628 (NRMM: Non-Road Mobile Machinery)?
4. Wat is de stand van zaken van het voorzien in walstroom langs de waterwegen?
5. Wat is de stand van zaken inzake het automatiseren van sluizen?
6. Welke engagementen worden genomen om de Vlaamse vloot te vergroenen?
7. Aan welke studies wordt door Vlaanderen deelgenomen inzake het vergroenen van de (binnen)vaart en het verlagen van emissies?
8. Wat is de stand van zaken inzake de projecten WT+ en Port-Liner?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhair Demir (599), Lydia Peeters (794).

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 794 van 29 april 2020

van **ORRY VAN DE WAUWER**

1. De Vlaamse Waterweg nv (DVW) neemt verschillende maatregelen die tot doel hebben de uitstoot te beperken:

- DVW heeft twee steunmaatregelen lopen waarbij binnenvaartondernemers steun kunnen ontvangen voor de hermotorisatie van hun schip en voor de installatie van nabehandelingstechnieken, zodat aan de recente emissienormen wordt voldaan (zie ook deelvraag 3).
Binnen deze steunmaatregel is tevens een dossier afgehandeld van een Vlaamse binnenvaartondernemer die steun kreeg voor de installatie van een omgebouwde vrachtwagenmotor die aan de nieuwste emissie-eisen voldoet. Het is de eerste Vlaamse binnenvaartondernemer die met dergelijke motor vaart.
- Uitbouw van het netwerk aan walstroomvoorzieningen: zie deelvraag 4.
- Sinds april 2018 is een vergroeningsconsulent actief, met projectsubsidie van het Belgisch Fonds voor de Binnenvaart. De vergroeningsconsulent staat gratis ter beschikking van binnenvaartondernemers voor advies, opmaak business cases en hulp bij het indienen van subsidieaanvragen.

2. In bijlage 1 zijn de totale NOx-emissies door de binnenvaart en de NOx-emissies op het Albertkanaal voor de periode 2000 tot 2018 weergegeven. Deze emissies worden berekend met het simulatiemodel EMMOSS 3.2 (2019, TML in opdracht van VMM).

Na een stijging van de totale emissies door de binnenvaart vanaf 2000 tot 2004 daalden de emissies daarna geleidelijk met een dip in 2009-2010 ten gevolge van de economische crisis. De emissies daalden in 2018 met bijna 3% t.o.v. 2017.

Het aandeel van de emissies op het Albertkanaal schommelt gedurende de hele periode rond de 40% (36-44%).

3. Op 5 juli 2016 keurde het Europees Parlement de nieuwe NRMM regelgeving goed. De NRMM gaat over emissie-eisen van nieuwe motoren van verschillende mobiele toepassingsgebieden; locomotieven, grasmaaiers,... en dus ook binnenvaartschepen. Daarnaast is een onderverdeling in de categorieën van hoofd- en hulpmotoren voorzien. Sinds 1 januari 2019 zijn de nieuwe eisen in voege voor nieuwe motoren onder 300 kW. Vanaf 1 januari 2020 zijn de nieuwe eisen in voege voor nieuwe motoren van 300 kW en hoger.

4. Het gebruik van walstroom is pas zinvol op het moment een schip gedurende langere periode stilligt langs de wal. Dit is in hoofdzaak ter hoogte van rust- en overnachtingsplaatsen en laad- en losactiviteiten.

De website <https://www.binnenvaartservices.be/walstroom/> biedt een actueel overzicht van de walstroomvoorzieningen op de Vlaamse waterwegen.

Vooraf in de nabijheid van het sluisencomplex Wijnegem op het Albertkanaal is er, zeker in het weekend, een concentratie van stilliggende schepen. Daarom installeerde DVW reeds in het verleden 18 walstroomkasten afwaarts de sluis met telkens 2 aansluitpunten, zodat 36 schepen gelijktijdig aan de walstroom kunnen connecteren.

Momenteel wordt ook een bijkomende plaatsing van 10 kasten met 4 aansluitpunten en meerdere vermogens (16A, 32A of 63A) opwaarts de sluis voorbereid.

De plaatsing van walstroomkasten op andere locaties langs de waterwegen in Vlaanderen zit momenteel in studie fase. De uitvoering zal, gelet op kostprijs, over meerdere jaren dienen gespreid te worden.

Vlaanderen heeft de laatste jaren verder ingezet op de optimale benutting van walstroom. In de laatste twee jaar zijn er 291 oplaadpunten bijgekomen. Momenteel kunnen de Vlaamse binnenschippers beroep doen op 764 oplaadpunten. Hiermee engageren de havens en waterwegbeheerders zich om het aantal oplaadpunten te verhogen.

Bovendien zullen er de komende jaren volgende stappen genomen worden door het Vlaams Binnenvaartservicesplatform (VBSP). Dit platform coördineert alle acties rond het gebruik, de implementatie en de uitbreiding van o.a walstroom voor de binnenscheepvaart in Vlaanderen.

- Aanbesteding van een nieuwe userinterface voor de walstroomkasten (Haven van Antwerpen en North Sea Port)
- Met het oog op uniformiseren, wordt gewerkt aan een uniform lastenboek met technische specificaties voor walstroom, zodat in de toekomst dezelfde voorwaarden door alle Havens en Waterwegbeheerder wordt gebruikt, wat de markt en zijn gebruikers ten goede zal komen. Nederland is bezig met de voorbereiding van een bestek tot het opzetten van een beheerplatform in Nederland. Ook North Sea Port en DVW zouden hierop inschrijven. Voordeel zou zijn dat er dan slechts 1 maal dient aangemeld te worden in een uniform systeem voor Nederland en Vlaanderen. Timing voor het bestek is medio 2021.
- Uitwerking van een communicatie-/sensibiliseringscampagne ter promotie voor het gebruik van walstroom in samenwerking met de havens en DVW.
- Uitwerking van een handhavingsbeleid t.b.v. het gebruik van walstroom.

5. Heel wat kunstwerken van DVW worden vandaag reeds op afstand bediend. DVW heeft een programma opgemaakt en geïmplementeerd met als doelstelling alle beweegbare kunstwerken tegen 2032 van op afstand te bedienen.

Binnen DVW wordt een programma opgemaakt en geïmplementeerd met als bedoeling alle beweegbare kunstwerken tegen 2032 van op afstand te bedienen. Het gaat daarbij niet enkel over sluizen, maar ook over beweegbare bruggen, stuwen, waterkrachtcentrales, ... Op de kanalen Dessel-Turnhout-Schoten, de waterwegen om Gent en Ringvaart, het Albertkanaal, Dender en de Leie zijn de automatiseringswerken en de implementatie van afstandsbediening momenteel in uitvoering of staan ze deze legislatuur gepland.

Er is geen rechtstreekse impact van automatisatie en afstandsbediening van kunstwerken op luchtvervuiling door binnenvaart.

6. In oktober 2018 werd binnen de Centrale Commissie voor Rijnvaart de Verklaring van Mannheim ondertekend, waarbij Vlaanderen zich aansluit. Het betreft de volgende doelstellingen:
 - *Wij benadrukken de noodzaak van moderne, haalbare en geharmoniseerde milieu-en veiligheidsvoorschriften voor de Rijn- en binnenvaart.*
 - *Wij dragen de CCR op om met het oog op een verdere verbetering van de ecologische duurzaamheid van de binnenvaart een routekaart op te stellen om de uitstoot van*
 - *broeikasgassen tegen 2035 met 35% ten opzichte van 2015 terug te dringen,*

- *verontreinigende stoffen tegen 2035 met ten minste 35% ten opzichte van 2015 te verminderen,*
- *broeikasgassen en andere verontreinigende stoffen nagenoeg uit te bannen tegen 2050.*

Wij wijzen op de noodzaak van nieuwe financiële instrumenten om de genoemde ecologische doelen te behalen en vertrouwen de CCR de taak toe om het voortouw te nemen bij de ontwikkeling daarvan.

7. Om de ambities rond zero-emissiebinnenvaart tot uitvoering te brengen, is binnen de Centrale Rijnvaartcommissie beslist een Europees breed onderzoek te starten naar de mogelijkheden om de vergroening van de binnenvaart te ondersteunen.

De studie wordt onderverdeeld in drie deelstudies;

- Perceel 1: gaat over de financiering van de energietransitie naar een zero-emissie Europese binnenvaartsector.
- Perceel 2: het principe van "de vervuiler betaalt" en de toepassing daarvan in de binnenvaart.
- Perceel 3: De evaluatie van de technologieën die voor de energietransitie naar een emissievrije binnenvaart beschikbaar zijn of beschikbaar zouden moeten komen.

Binnen de "Permanent International Commission for Navigation Congresses" (PIANC) is recent een internationale werkgroep opgestart die richtlijnen zal opstellen voor duurzame performantie-indicatoren voor waterwegen.

In samenwerking met Vlaamse bedrijven, de binnenvaartsector, overheid en kennisinstellingen wordt momenteel een onderzoeksproject opgezet om de motorperformantie van binnenvaartschepen na te gaan bij gebruik van biobrandstoffen. Emissiereducties worden bestudeerd in functie van verschillende biobrandstofsamenstellingen. Project wordt getrokken door Karel de Grote Hogeschool.

Binnenvaartondernemers leven ook op hun schip, waardoor ze mogelijk blootgesteld kunnen worden aan luchtvervuilende stoffen van schip, lading of omgeving. Het ELGAS-project brengt de concentratie van deze stoffen in de leefruimten aan boord in beeld, zodat ook eventuele gezondheidsrisico's gedetecteerd kunnen worden. Waar nodig, zullen voorstellen opgemaakt worden om de luchtkwaliteit te verbeteren. Dit onderzoek wordt geleid door Hoge Zeevaartschool, Karel de Grote Hogeschool en VITO. <http://elgas.hzs.be>.

8. Watertruck+

Begin dit jaar zijn er door de Nederlandse Scheepswerf 18 duwbakken van Watertruck+ opgeleverd voor operationeel gebruik aan beide deelnemende operatoren, hiervan zijn 8 niet aangedreven, de overige 10 zijn aangedreven duwbakken.

Deze duwbakken zijn speciaal gebouwd om op de kleinste vaarwegen ingezet te kunnen worden binnen Europa. Vlaanderen is de trekker van dit project. Deze duwbakken worden dan ook momenteel ingezet op de kleinere Vlaamse waterwegen, met als doel nog meer volume van de weg naar het water over te zetten. Beide operatoren hebben zo al een 19.000 ton via deze duwbakken en kleine vaarwegen verzet sinds de oplevering.

De duwbakken zijn zo ontworpen dat ze verschillende goederen kunnen vervoeren, onderling uitwisselbaar en inzetbaar zijn en dit op verschillende vaarwegen binnen Europa.

Via een Masterplan zijn er verschillende business consultants gecontracteerd geweest om het potentieel binnen Europa in kaart te brengen en investeerders aan te trekken voor dit project, deze gesprekken zijn volop aan de gang en dit alles met als einddoel

om binnen Europa een werkende vloot op te bouwen van ongeveer 500 duwbakken in verschillende Europese landen en met verschillende operatoren.
DVW is niet betrokken bij het project Port-Liner.

BIJLAGE

[Emissies binnenvaart periode 2000-2018](#)